

Correctievoorschrift HAVO

2007

afnametijdstip 2

culturele en kunstzinnige vorming 2

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

1a De directeur kan een tweede corrector aanwijzen. In dat geval dient in dit correctievoorschrift voor “gecommitteerde” telkens te worden gelezen “tweede corrector”.

Indien de directeur geen tweede corrector aanwijst zijn de betreffende bepalingen niet van toepassing.

2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces verbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 7 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Indien geen tweede corrector is aangewezen stelt de examinerator de score vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer die de school heeft vastgesteld.
De CEVO zal een waarde voor de normeringsterm N bekend maken, die zou hebben gegolden, als deze toets als centraal examen was afgenomen.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 66 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1

1 maximumscore 1

één van de volgende:

- Kunstbezit gaf vorsten gelegenheid tot pronken met hun rijkdom / vorsten pronkten met het in dienst nemen van (grote) kunstenaars.
- Door het etaleren van kennis van onder andere schilderkunst en architectuur imponeerden de vorsten andere machthebbers en het volk.
- Vorsten stimuleerden kunst omdat daarmee de indruk werd gewekt dat er in hun land/staat/gebied voorspoed/rust/orde heerste.

2 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Commedia dell'arte is vrolijk vermaak / er werden veel platte seksueel getinte grappen gemaakt / maskers refereerden aan carnaval / variëteit in spelvormen / de elite (humanisten) werd(en) belachelijk gemaakt.
- Zowel tekstueel als fysiek waren de acteurs vaak enorm bedreven / groot improvisatietalent werd zeer gewaardeerd.
- Door de vaste typen / maskers / dialecten was een voorstelling een feest der herkenning.
- Er werd ingespeeld op actuele/locale gebeurtenissen.

per juist antwoord

1

3 maximumscore 2

twee van de volgende:

- tegenkandidaat / rivaal in de liefde
- tegenstander (Pantalone die andere plannen voor zijn dochter/beschermeling had)
- misleider met mooie woorden / valse wetenschap
- helper/vertrouwensfiguur (vriend, bediende, huishoudster)
- ontmaskeraar (Capitano, knecht, vriend)
- poetsenbakker / iemand die een ander voor gek zet (knecht, vriend)

per juist antwoord

1

4 maximumscore 1

Tegenwoordig probeert een goed acteur zich te onderscheiden door vooral niet in clichés / standaardposes te vervallen bij het spelen van emoties, of: Er wordt een individuele speelstijl ontwikkeld / inleving van binnenuit / individuele expressie / oorspronkelijkheid.

Vraag	Antwoord	Scores
<p>5 maximumscore 3 drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – grote gebaren / gestiek / dubbelzinnige gebaren – acrobatiek / jongleerkunst – gebruik van attributen / kostuumonderdelen (de sloffen van Pantalone werden ezelsoren) / maskeronderdelen (iets van het masker, zoals de lange neus, kreeg een andere betekenis) – stem <p>per juist antwoord</p>		1
<p>6 maximumscore 1 In een commedia dell'arte-scenario vormen de regieaanwijzingen, een lijst van personen en rekwisieten e.d. de hoofdzaak. Een toneelscript bestaat vooral uit de uit te spreken tekst die door een auteur is bedacht (andere zaken zijn optioneel).</p>		
<p>7 maximumscore 2 drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – figuren met (halve) maskers op / met herkenbare kostuums en maskers / Arlecchino-figuur – figuren die acrobatische toeren uithalen / jongleren – dansers – figuren/knechten die de hoofdpersoon bespotten <p>Indien drie antwoorden juist</p> <p>Indien twee antwoorden juist</p> <p>Indien één antwoord juist</p>		2 1 0
<p>8 maximumscore 2 twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – baldakijn boven het hoofd van Figaro – mantel waarmee bewegingen van een stierenvechter worden gemaakt – kapmantel bij de kapper – vlag – tonnetje waar grappenmakers in staan (vergelijk tonprater bij Carnaval) – achterdoek waar de hoofden bovuut en de voeten onderuit komen, zoals gebruikelijk bij de reisvoorstellingen van commedia dell'arte, waar spelers achter stonden die niet 'op' waren of zich moesten verkleeden – kamertje waarin Figaro een onderonsje heeft met een meisje en later met een jongeheer <p>per juist antwoord</p>		1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 1

één van de volgende:

- Commedia dell’arte-figuren zijn een soort universele stereotypen / iconen / standaard menselijke emoties geworden.
- Commedia dell’arte-figuren staan voor een karakteraanwijzing die versimpeld / geschematiseerd is.
- Commedia dell’arte-figuren (vooral figuren als Arlecchino en Pierrot) zijn direct aan hun uiterlijk/houding/beweging herkenbaar en als zodanig inzetbaar als type in een voorstelling.

Blok 2

10 maximumscore 2

- Vorm: De patronen van de figuurdansen hadden symbolische betekenissen, waarmee onder andere de hiërarchie aan het hof tot uitdrukking werd gebracht / de positie die men in de ruimte ten opzichte van elkaar innam drukte hiërarchische verhoudingen aan het hof uit 1
- Inhoud: In de thematiek kon een koninkrijk / vorstendom / persoon / gebeurtenis verheerlijkt worden 1

11 maximumscore 2

drie van de volgende:

- spel (toneel/voordracht/pantomime)
- poëzie/dichtkunst
- architectuur (decorontwerp)
- beeldende kunst (decor- en kostuumontwerp)

Indien drie antwoorden juist 2
Indien twee antwoorden juist 1
Indien één antwoord juist 0

12 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De techniek was te ingewikkeld / te virtuoos om door niet-beroepdansen te kunnen worden beoefend.
- De personages waren niet verheven/nobel / de thematiek was (vaak) schunnig.
- De bewegingsstijl was niet verheven / beheerst genoeg.

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Een mecenas kon zijn invloed op het repertoire laten gelden, wat de eigen inhoudelijke ontwikkeling in de weg kon staan.
- Gezelschappen konden om politieke redenen te pas en te onpas naar (afgelegen) steden in het machtsgebied worden gestuurd.
- Gezelschappen moesten vaak de naam van hun financiers dragen en verloren daardoor hun eigen identiteit/naam die vaak aan sterspeler(s) was verbonden.
- Vorsten en andere adel ruilden vaak onderling acteurs, zodat een gezelschap niet zeker van zijn (ster)acteurs kon zijn.

per juist antwoord

1

14 maximumscore 1

één van de volgende:

- Beweging was in de commedia dell'arte een belangrijk expressiemiddel (vanwege het gebruik van pantomime/maskers).
- In de commedia dell'arte werd de nadruk op fysiek spel gelegd, waarbij acrobatiek en bewegingsexpressie een belangrijke rol speelde.

15 maximumscore 3

	hofballet	burleske ballet
onderwerpen	mythologieën / klassieke verhalen / belangrijke (politieke) gebeurtenissen	actuele zeden / gewoonten, of: persiflages van personen / onderwerpen die centraal staan in serieuze hofballetten
beweging	voorgeschreven / volgens de regels van de kunst	improviserend / acrobatisch / grotesk
uitvoerenden	zowel niet-beroepsdansers (hovelingen/koning/koningin, etc.) als beroepsdansers	louter beroepsdansers / -spelers

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
16	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – clownesk / geestig bedoelde beweging – standjes / posities innemen – overdrijving van de expressie – De bewegingen worden beïnvloed door het gebruik van attributen. – pantomimische/uitbeeldende bewegingen 	
	per juist antwoord	1
17	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tragedie: De gebouwen zijn geïnspireerd op de klassieke oudheid / classicistisch. In de voorstelling zijn standbeelden opgenomen. Er zijn een triomfboog / obelisk / officiële / overheidsgebouwen te onderscheiden • Herders- of satyrspel: De architectuur bestaat uit landelijke/primitieve huisjes en deze bevinden zich in de ongecultiveerde natuur / een boslandschap 	1 1
18	<p>maximumscore 1</p> <p>De liefde (Arlequino) komt uit de hemel neergedaald op een door een wolk omgeven zwaan. Om deze scène te verwezenlijken, is gebruik gemaakt van theatertechniek/theatermachinerieën.</p>	
19	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plot: Zoals gebruikelijk in de commedia dell'arte gaat het verhaal over twee gelieven die allerlei hindernissen moeten overwinnen om bij elkaar te komen • Functies van de personages: <ul style="list-style-type: none"> – gelieven (Arlequino, Colombine): proberen elkaar te krijgen. – vader (Pantalone): werkt tegen (want hij heeft zijn dochter Colombine aan Pulcinella beloofd). – rivaal (Pulcinella): werkt tegen. 	1 2
	Indien bij functies een deel van het antwoord juist	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 3

20 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Kunstenaars schreven toen manifesten omdat zij vernieuwende ideeën hadden over de kunst / de maatschappij. Zij hadden het gevoel dat zij aan het begin stonden van een nieuwe tijd en wilden hun ideeën daarover (krachtig, gezamenlijk) onder de aandacht te brengen van een breder publiek.

21 maximumscore 1

Volgens Gropius (één van de volgende):

- is de architectuur letterlijk de drager van de andere beeldende kunsten (die in samenhang met de architectuur ontworpen moeten worden).
- zijn het dagelijks leven van mensen en de vormgeving van de woonomgeving nauw met elkaar verbonden / heeft een goede vormgeving van de woonomgeving een positieve invloed op het leven van de mensen.

22 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Er is sprake van een duidelijke, functionele indeling / de verschillende functies van het gebouw zijn aan de buitenkant af te lezen.
- De functies wonen, werken en vrije tijdsbesteding zijn samengevoegd.
- Veel licht: veel glasoppervlak en wit geschilderde muren (transparantie).
- Er is geen gebruik gemaakt van ornamenten of andere versieringen.
- Kunstenaars en ambachtslieden hebben samen ontworpen.
- Exterieur en interieur zijn in samenhang ontworpen.
- Er zijn gestandaardiseerde bouwmethodes toegepast.

per juist antwoord

1

23 maximumscore 2

- Het gebouw is vormgegeven volgens klassieke proporties en zette de Duitse cultuur op een lijn met beschavingen uit de (klassieke) oudheid / onderstreepten het belang van de Duitse cultuur 1
- Kolossale maatvoering symboliseerde de grootsheid van de Duitse cultuur / was imponerend 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 4

- Het doel van de 'Entartete kunst' tentoonstelling was de moderne kunst te kijk te zetten (voor zoveel mogelijk mensen) 1
- Het doel van de 'Grosse Deutsche Kunstausstellung' was te tonen welke kunst volgens de nationaalsocialisten bij kon dragen aan de verheffing van het Duitse volk 1

en twee van de volgende:

Entartete Kunst tentoonstelling Grosse Deutsche Kunstausstellung

– Het werk hangt dicht naast en boven elkaar zodat het niet goed tot z'n recht komt. – Op de muren zijn kritische, beledigende teksten geschreven die de kijker beïnvloeden. – De ruimte van de tentoonstelling is klein en hokkerig waardoor je het werk niet optimaal kunt zien, of: De kunst hangt op schotten, wat een niet-professionele indruk geeft. – Het werk is niet museaal uitgelicht.	– De kunstwerken krijgen veel ruimte zodat je ze goed kunt zien. – De omgeving van de kunstwerken is rustig zodat je je op het werk kunt concentreren. – Er is sprake van een grote overzichtelijke ruimte die voor een museale sfeer zorgt. – Het werk heeft indirect bovenlicht.

per juist antwoord 1

25 maximumscore 1

één van de volgende:

- (Hij richt zich op de toeschouwer maar) zijn ogen zijn leeg/hol/doods.
- Als een symbool voor de uitgedoofde creativiteit steekt de kunstenaar een bloedige rechterarmstomp omhoog.
- Hij staat met de rug naar zijn model / naar zijn werk

26 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Eerbetoon aan het Arische ras: je ziet grote/ongenaakbare vrouwen.
- Verheerlijking van de vrouw: de vrouwen tonen hun 'geïdealiseerde' lichaam ten voeten uit.
- De vrouwen kunnen symbool staan voor ideeën: de gezichten zijn neutraal / laten geen individualiteit of emotie zien.
- Verheerlijking van het gezonde lichaam: er worden goedgevormde lichamen getoond.

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- 'Johannes' laat een nog niet volgroeide jongeman (een schuchter individu) zien. De nationaalsocialisten konden daar geen propagandistisch profijt uit trekken 1
- De 'Zehnkämpfer' laat een volwassen, goed geproportioneerde, voorbeeldige atleet zien die wel nationaalsocialistisch geïnterpreteerd kon worden 1

28 maximumscore 1

één van de volgende:

- Om ervoor te zorgen dat partijpolitiek geen invloed heeft op de artistiek-inhoudelijke aspecten van de kunst.
- Om te garanderen dat bij het toekennen van subsidies de kunst naar haar eigen maatstaven wordt beoordeeld/geselecteerd.
- Bewindspersonen hoeven geen verstand van kunst te hebben.

Blok 4

29 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Uit (het ruwe materiaal van de opgenomen) geluiden is een muzikale collage (samenvoeging) gemaakt / de geluiden zijn in een bepaalde volgorde samengevoegd (gemonteerd) / de geluiden zijn gestructureerd.
- Er zijn melodische (motiefjes) / ritmische patronen te onderkennen.
- Er klinkt een soort muzikaal verhaal.
- Schaeffer werkt met muzikale parameters / ritme, toonhoogte, dynamiek en klankkleur / er is sprake van verschillen en variaties in ritme, toonhoogte, dynamiek en klankkleur.
- Muzikale contrasten tussen o.a. fluittonen / fluittonen met verschillende toonhoogtes en allerlei spoorweggeluiden.
- Er is sprake van muzikale vorm, bijvoorbeeld door de herhaling van de fluittoon.

per juist antwoord

1

30 maximumscore 1

één van de volgende:

- Er zijn verschillende melodische lijnen te herkennen.
- Er is een grote variatie in toonhoogte.
- Er klinken meer muzikale lagen/melodieën tegelijkertijd.
- Er zijn samenklanken.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

31 maximumscore 1

één van de volgende:

- Philips wilde graag koploper zijn en blijven op het gebied van de elektronica.
- Philips gebruikte de opgedane ervaringen bij het op de markt brengen van nieuwe elektronische muziekinstrumenten.
- Philips kon zo een artistieke bijdrage leveren / de naam verbinden aan de nieuwste ontwikkelingen/stromingen in de muziek.
- Philips wierp zich zo op als een mecenas voor de hedendaagse muziek.

32 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Er is een duidelijk herkenbare melodie / de melodie ligt goed in het gehoor.
- Het is tonaal.
- De geluiden zijn zo georganiseerd alsof het op muziekinstrumenten wordt gespeeld.
- De melodie bestaat uit eenvoudige motieven.
- Er is een opbouw met een soort intro/couplet structuur (chorus structuur).
- Het baspatroon is gebaseerd op een akkoord.
- Er is een duidelijk te onderscheiden begeleiding / ritmesectie.
- De geluidjes roepen sciencefictionachtige associaties op.

per juist antwoord

1

33 maximumscore 2

Het is kostenbesparend omdat (twee van de volgende):

- er minder/geen musici/zangers nodig zijn / de producenten minder afhankelijk zijn van musici, omdat ook geluidstechnici de muziek kunnen maken.
- er minder gebruik van studio's nodig is.
- er meer muziek in kortere tijd geproduceerd kan worden.
- opnames van mindere kwaliteit snel en eenvoudig met technische middelen verbeterd/veranderd kunnen worden

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

34 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De leden van de groep staan achter computers, synthesizers en mengpanelen / het is onduidelijk of er 'live' gespeeld wordt.
- De leden van de groep bewegen zelf nauwelijks / hebben een robotachtige uitstraling.
- De weinige tekst wordt niet gezongen, maar meer gesproken met een vervormd computerstemgeluid.
- Er is sprake van een mechanische herhaling van motieven.
- Er is uniformiteit in kleding/houding/gebaren.
- 'Man' en 'Machine' zijn letterlijk uitgebeeld door de tekst in elkaar te laten overlopen.

per juist antwoord

1

35 maximumscore 1

Met 'totale design' wordt bedoeld de combinatie van muziek, beeld, licht, geluid en performance (die bij dit concert van Kraftwerk niet los van elkaar gezien kunnen worden).

36 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Er kan meer wisselwerking plaatsvinden tussen de artiesten en het publiek.
- Er is meer te zien / meer actie op het podium zelf.
- Een artiest die live (virtuoos) zingt en/of speelt spreekt doorgaans meer tot de verbeelding/emotie dan een artiest achter een computer.
- Een artiest die direct het publiek aanspreekt door middel van zang/spraak/bewegingen, zal sneller een identificatieobject worden voor het publiek.
- Een dergelijk concert biedt de artiesten meer ruimte voor improvisaties.

per juist antwoord

1

5 Inzenden scores

Voor dit examen hoeft u geen afnamegegevens aan Cito te verstrekken.

6 Bronvermeldingen

afbeelding 1,3	Arlecchino, respectievelijk Pantalone
afbeelding 2a,2b	Joullain, <i>Gravures van houdingen</i> , ca.1720.
afbeelding 4	J. Honervogt, <i>Figuur met ezelsoren van pantoffels die bereden wordt als ezel</i> , eind 16 ^e eeuw.
afbeelding 5,6	Toneelbeeld voor een tragedie en satyrspel. S. Serlio, <i>Tutte l'opere d'Architettura et prospetiva</i> , 1537-1551, 2e boek.
afbeelding 7a,7b	Het Bauhaus, voorgevel van de ateliervleugel en gezien vanuit het zuidoosten.
afbeelding 8	Woonhuis van Gropius, Dessau.
afbeelding 9	A. Speer, <i>Project voor een grote hal</i> .
afbeelding 10	E.L. Kirchner, <i>Zelfportret als soldaat</i> , 1915.
afbeelding 11	I. Saliger, <i>Diana's Rust</i> , 1939/1940.
afbeelding 12	G. Marcks, <i>Johannes</i> , 1936.
afbeelding 13	R. Scheibe, <i>Zehnkampfer</i> , 1936.
muziekfragment 1	P. Schaeffer, <i>Étude aux chemins de fer</i> , 1948. Pierre Schaeffer, L'oeuvre musicale. Volume 3, INA C 1008
muziekfragment 2	H. Eimert, <i>Klangstudie I</i> , 1952. BVHaast CD 9106
muziekfragment 3	Kid Baltan, <i>Song of the second moon</i> , 1957. CD Box Popular Electronics. Basta 30.9141.2
tekst 1,2	Naar: Erenstein, R.L., <i>De geschiedenis van de Commedia dell'arte</i> , Amsterdam, 1985.
tekst 4	Naar: Utrecht, L., <i>Van Hofballet tot Postmoderne dans</i> , Zutphen, 1988.
tekst 5,6	Naar: Grunfeld, F.V., <i>Het gezicht van Hitler Duitsland</i> , Amsterdam, 1975.
tekst 7	Vrij naar: http://www.icce.rug.nl/~soundscapes/VOLUME07/Natlab_electronics.html . Jelle Boonstra: Bespreking van de 4CD-box "Popular Electronics. Early Dutch electronic music from Philips Research Laboratories, 1956-1963"
tekst 8	Uit: Recensie van Peter Bruyn (Het Parool, 30-03-2004) van een concert van de groep Kraftwerk, gegeven op 29 maart 2004.
videofragment 1	G. Rossini, <i>Il Barbiere di Siviglia: Largo al Factotum</i> . De Nederlandse Opera, regie Dario Fo, 1992.
videofragment 2,3	<i>Arlequin magicien par amour</i> . Ballet-pantomime van I. Cramer (1985) naar het gelijknamige ballet van J. Marcadet (Stockholm, 1793).
videofragment 4,5	Opnamebeelden van de tenstoonstellingen <i>Entartete Kunst</i> en <i>Grosse Deutsche Kunstausstellung</i> . Entartete kunst, Kunst omdat het moet, TROS, 4 mei 2003.
videofragment 6,7	Krafwerk, <i>The Man-Machine</i> (1978) en <i>Planet of Visions</i> (2004). Minimum-Maximum, Concert Film World Tour 2004

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.